

PUBLIEKE OPINIE OMTRENT VOEDINGSBELEID EN GGO'S

AUTEUR

Eveline TEPPERS

Dankwoord

Dit werk kon niet worden gerealiseerd zonder de medewerking van een aantal personen. Onze bijzondere dank gaat uit naar:

De deelnemers en de enquêteurs voor hun deelname aan de enquête;

Loes Brocatus, Charlotte Stiévenart en Sofie Van den Abeele voor de voorbereiding en de organisatie van het veldwerk, alsook hun ondersteuning bij het databeheer;

Ledia Jani voor de organisatie en de logistiek van deze enquête, alsook haar werk voor de layout van dit rapport;

Sarah Bel, Koenraad Cuypers, Thérésa Lebacq, Cloë Ost en Eveline Teppers voor het databeheer en de dataverwerking.

Gelieve bij het verwijzen naar resultaten van dit hoofdstuk de volgende referentie te gebruiken:

Teppers E. Publieke opinie omtrent voedingsbeleid en GGO's. In: Lebacq T, Teppers E. (ed.). Voedselconsumptiepeiling 2014-2015. Rapport 1. WIV-ISP, Brussel, 2015

INHOUDSTAFEL

Samenvatting	361
1. Inleiding	362
1.1. Nutritioneel beleid	362
1.1.1. Verschillende strategieën op voedingsbeleidniveau	362
1.1.2. Publieke opinie omtrent voedingsbeleid in België en Europa	363
1.2. Genetisch gemodificeerde organismen (GGO's).....	363
1.2.1. Publieke opinie omtrent GGO' in België en Europa.....	363
2. Instrumenten	365
2.1. Vragen	365
2.1.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid.....	365
2.1.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen.....	365
2.2. Indicatoren.....	366
2.2.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid.....	366
2.2.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen.....	367
3. Resultaten	368
3.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid	368
3.1.1. Geïnfomeerde keuze beleidsmaatregelen	368
3.1.2. Fiscale beleidsmaatregelen.....	371
3.1.3. Meervoudige herformulering van voedsel	375
3.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen	377
3.2.1. Veiligheid GGO's voor de algemene gezondheid	377
3.2.2. Duidelijke etikettering van GGO's.....	378
3.2.3. Uitgebreide informatieverschaffing over GGO's.....	379
4. Discussie.....	380
4.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid	380
4.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen	381
5. Tabellen.....	382
6. Referenties.....	394

SAMENVATTING

In dit hoofdstuk wordt gepeild naar de opinie van de Belgische volwassen bevolking tussen de 18 en 64 jaar ten aanzien van verschillende beleidsmaatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de voedings-toestand van de Belg. Wanneer het nutritioneel beleid goed wordt geaccepteerd door de publieke opinie dan zullen de initiatieven een grotere kans hebben op slagen. Gegeven dat GGO's op vrij grote schaal worden gebruikt in diervoeding is het ook belangrijk te peilen naar de publieke opinie hieromtrent.

Uit de resultaten met betrekking tot de nutritionele beleidsmaatregelen komt naar voren dat in 2014 95% van de Belgische bevolking tussen de 18 en 64 jaar akkoord gaat met voedingsvoorlichting op school, 83% akkoord gaat met publieke informatiecampagnes en 64% akkoord gaat met het reguleren van voedselreclames gericht op kinderen. Hieruit volgt dat initiatieven met een focus op het voorzien van een geïnformeerde keuze over het algemeen goed worden onthaald. In België gaat 78% akkoord met een nauwere samenwerking met de voedingsbedrijven en ook 78% gaat akkoord met het opleggen van beperkingen aan deze bedrijven voor bepaalde voedingsingrediënten. De Belg staat dus ook open voor herformuleringen van de inhoud van voedingsmiddelen opdat de voedingskwaliteit zou verbeteren. Slechts 47% gaat akkoord met het heffen van taksen op ongezonde voedingsmiddelen en 57% gaat akkoord met een aanpassing van de BTW-tarieven voor gezonde en ongezonde voeding. Aangezien 74% wel akkoord gaat met het subsidiëren van groenten en fruit kan men besluiten dat een directe promotie van gezonde voeding beter wordt aanvaard dan een directe bestraffing van ongezonde voeding.

Vrouwen staan meer open dan mannen voor bepaalde nutritionele beleidsmaatregelen (meer bepaald regulering van voedselreclames, subsidies voor gezonde voeding en het herformuleren van de nutritionele inhoud).

Oudere volwassenen (51-64 jaar) staan ook meer open voor het heffen van taksen op ongezonde voeding, het aanpassen van de BTW-tarieven en het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven dan hun jongere tegenhangers (18-50 jaar).

Personen zonder een diploma hoger onderwijs staan minder open voor het reguleren van voedselreclames, publieke informatiecampagnes en het heffen van taksen op ongezonde voeding dan personen met een diploma hoger onderwijs. Behalve voor het subsidiëren van gezonde voeding gaan laagopgeleiden vaker akkoord dan hoogopgeleiden.

In Vlaanderen staat men meer open voor een aanpassing van de BTW-tarieven dan in Wallonië, terwijl men in Wallonië juist meer open staat voor het opleggen van beperkingen aan de voedingsbedrijven.

Personen met obesitas gaan minder akkoord met het reguleren van voedselreclames, het heffen van taksen op ongezonde voeding en het aanpassen van de BTW-tarieven maar juist wel meer akkoord met het subsidiëren van gezonde voeding dan personen met een normaal gewicht. Het geven van subsidies voor gezonde voedingsmiddelen (namelijk groenten en fruit) lijkt dus goed geaccepteerd te worden door de algemene Belgische bevolking waaronder ook laagopgeleiden en personen met obesitas.

Uit de resultaten met betrekking tot GGO's komt naar voren dat 80% vindt dat de overheid meer informatie moet geven over het gebruik van GGO's in voeding. Dit komt ook tot uiting in de bevinding dat 53% over te weinig kennis beschikt over GGO's waaronder een meerderheid laaggeschoolden, jonge volwassenen (18-34 jaar) en personen uit Vlaanderen.

Tot slot vindt 79% van de Belgische bevolking dat indien voedingsmiddelen afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's dit dan duidelijk vermeld moet worden op de verpakking. Er is een grotere behoefte aan duidelijke etikettering bij vrouwen, personen met overgewicht en personen uit Wallonië. Verder gelooft slechts ongeveer één op de zeven Belgen (15%), waaronder meer mannen en volwassenen uit Vlaanderen, in de veiligheid van GGO's voor de algemene gezondheid. Men kan dus ook stellen dat in België eerder een negatieve beeldvorming heerst over het gebruik van GGO's.

1. INLEIDING

Een uitgewerkt nutritioneel beleid door de overheid dat aangepast is aan de noden van de bevolking is van essentieel belang om de gezondheid van de populatie te bewaken (1). Ongezonde voeding leidt namelijk tot verschillende aandoeningen zoals obesitas, cardiovasculaire ziekten, diabetes, kanker en beroertes. Deze aandoeningen hebben niet alleen een negatief effect op de betrokken individuen, maar hebben ook een negatieve invloed op de maatschappij. Ze leiden namelijk tot een economisch productieverlies en een stijging van de uitgaven in de gezondheidszorg. In deze context is het dan ook geen verrassing dat gezonde voeding een belangrijke bezorgdheid vormt voor de volksgezondheidsautoriteiten op nationaal vlak en dat er beleidsmaatregelen dienen genomen te worden om het eetgedrag van de burgers te verbeteren.

Gegeven dat de slaagkansen van een gezondheidsbeleid het grootst zijn wanneer de bevolking het gevoerde beleid ondersteunt, zijn er enkele vragen geïmplementeerd in de VCP2014-15 die de publieke opinie omtrent voedingsbeleidsmaatregelen en newfoods zoals genetische gemanipuleerde organismen onderzoekt. Men kan verwachten dat een positieve publieke houding een belangrijke factor zal zijn in het slagen van deze verscheidene initiatieven.

1.1. NUTRITIONEEL BELEID

Wereldwijd, op Europees en Belgisch beleidsniveau zijn reeds verschillende maatregelen genomen om ziekten en chronische aandoeningen die verband houden met slechte voeding en een gebrek aan lichamelijke activiteit te voorkomen. Zo heeft de Wereld Gezondheid Organisatie (WHO) een alomvattende strategie opgestart met betrekking tot voedselvoorziening, lichamelijke activiteit en gezondheid (2). Het Directoraat-Generaal Gezondheid en Voedselkwaliteit (het vroegere DG Gezondheid en Consumentenbescherming; DG SANCO) van de Europese Commissie heeft ook een netwerk van nationale instanties gecreëerd rond voeding en lichaamsbeweging¹. In België is in 2005 het Nationaal Voedings- en Gezondheidsplan (NVGP) gelanceerd om ervoor te zorgen dat de Belgische bevolking kan profiteren van concrete, zichtbare en gecoördineerde nationale acties om via gezonde eetgewoonten en verhoogde lichamelijke activiteit het risico op ziekten te verminderen, de gezondheidstoestand te optimaliseren en ieders levenskwaliteit te verhogen (3).

1.1.1. Verschillende strategieën op voedingsbeleidniveau

Volgens Capacci en collega's (4) zijn er twee grote categorieën van strategieën te onderscheiden binnen het beleidsclassificatiesysteem:

- De eerste categorie legt een focus op het ondersteunen van een geïnformeerde keuze door het voorzien of controleren van informatie en educatie. Voorbeelden hiervan zijn: publieke informatiecampagnes rond voeding (met een sterke nadruk op de consumptie van groenten en fruit), voedingsvoorlichting op school, etikettering van voedingsmiddelen en regulering van voedselreclames.
- De tweede categorie legt een focus op het veranderen van het commercieel marktbeleid door het aanpassen van de voedselprijzen en/of het voedselaanbod. Deze strategische beleidsvoering beïnvloedt dus de keuze van de consument hetzij door het verbeteren van de beschikbaarheid van gezonde voeding (meestal groenten en fruit) en het beperken van de beschikbaarheid van ongezonde voeding of voedingsmiddelen (bv. een verbod op kunstmatige transvetzuren en het verminderen van zout in bewerkte voedingsmiddelen) hetzij door het wijzigen van de voedselprijzen door middel van belastingen en subsidies. Voorbeelden hiervan zijn: beschikbaarheidsmaatregelen voor risicogroepen, regulering van voedselvoorziening op school en de werkplaats, meervoudige herformulering van voeding en fiscale maatregelen door ongezonde voeding te belasten (vet- of suikertaks) of gezonde voeding te subsidiëren.

¹ http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/

1.1.2. Publieke opinie omtrent voedingsbeleid in België en Europa

De Europese Unie en België doen vooral beroep op beleidsstrategieën binnen de eerste categorie (5). Zo worden er regelmatig publieke informatiecampagnes opgezet die de algemene kennis omtrent gezond eetgedrag versterken en op die manier gezond eetgedrag stimuleren. Nochtans zijn bepaalde economen en gezondheidsonderzoekers ervan overtuigd dat meer directe maatregelen een grotere impact hebben op het eetgedrag en de gezondheid van de bevolking. Maar aangezien het veranderen van de marktomgeving meer direct en opdringerig overkomt dan voorlichtingscampagnes (een soort nannying door de overheid) worden deze interventies over het algemeen bekritiseerd en minder goed geaccepteerd door het publiek (dit terwijl soortgelijke maatregelen inzake alcohol en tabak alom bekend en geaccepteerd zijn). Zo is de publieke opinie in België en in andere Europese lidstaten grotendeels gekant tegen de fiscale maatregelen omwille van socio-economische overwegingen (zie bevindingen Eatwell-project). Dit wil zeggen dat de fiscale maatregelen (zowel de taksen als de subsidies) nadelig zouden zijn voor lage inkomensgroepen aangezien zij meer ongezonde en minder gezonde voedingsmiddelen consumeren. Desondanks heeft wetenschappelijk onderzoek reeds aangetoond dat de gezondheidsvoordelen van deze fiscale maatregelen het grootst zijn voor de lage inkomensgroepen (6-8). Verder kan men ook besluiten dat de zeer recente fiscale maatregelen met wisselend succes werden toegepast in verschillende Europese landen (onder andere in Denemarken, Finland, Frankrijk en Hongarije) en dat de lange termijn effecten van deze fiscale maatregelen nog verder onderzocht dienen te worden.

1.2. GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN (GGO'S)

Een genetisch gemodificeerd organisme (GGO) is een organisme waarvan het genetisch materiaal of de expressie van het genetisch materiaal gewijzigd is op een wijze die niet bij vermeerdering of natuurlijke recombinatie mogelijk is. Door middel van recombinant DNA-technieken of recombinatietechnieken is het mogelijk om erfelijk materiaal uit te wisselen over verschillende levensvormen heen. Deze moderne biotechnologie kan mondiale vraagstukken (bv. voedselschaarste en vitamine- en mineralen tekorten) helpen oplossen en ervoor zorgen dat bepaalde gewassen voedzamer zijn of bestand zijn tegen ziekten, onkruidbestrijders, insecten en bepaalde weersomstandigheden (bv. droogte of extreme koude).

De zeer recente genetische technologie (ontstaan tijdens de jaren '70) wordt strikt gereguleerd door de Belgische overheid. De Europese Unie heeft ook verschillende richtlijnen en regels opgesteld met betrekking tot de GGO-techniek. Vooraleer een product of een GGO op de markt kan worden gebracht, moet het aan een goedkeuringsprocedure worden onderworpen, waarbij de impact op de veiligheid van mens, dier en leefmilieu zorgvuldig wordt geëvalueerd.

In België zijn het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu verantwoordelijk voor het monitoren en het naleven van de vooropgestelde richtlijnen inzake etikettering van GGO's en de traceerbaarheid van GGO's. Desondanks de strikte reglementering wordt het gebruik van GGO's in voeding en het samengaan van GGO-teelten met traditionele en biologische teeltwijzen vaak met argusogen bekeken.

1.2.1. Publieke opinie omtrent GGO' in België en Europa

Uit de grootschalige "Eurobarometer" studie in 2010 (9) kwam naar voren dat de meeste Europeanen geen voordelen toeschrijven aan GGO's en deze eerder als onveilig en zelfs schadelijk beschouwen voor de gezondheid. Van 1996 tot 2010 kende de steun voor GGO's door de Europese bevolking zelfs een sterke neerwaartse trend. Verder toonde de Eurobarometer studie (9) aan dat de demografische variabelen geslacht en spirituele overtuiging mee bepaald hoe iemand tegenover GGO's staat. Namelijk meer vrouwen en personen die in God geloven staan weigerachtig tegenover genetisch gemodificeerd voedsel dan mannen en niet-gelovigen. Verder hebben personen met een hogere socio-economische status en een wetenschappelijke opleiding al vaker over GGO's gesproken met anderen.

In 2001 vond in België aan de Vrije Universiteit van Brussel een opiniepeiling plaats met betrekking tot de kennis en de mening van de Belg over GGO's (10). Over het algemeen kwam naar voren dat de grote meerderheid van de Belgische bevolking (80,2%) al gehoord heeft van GGO's waaronder iets meer mannen, personen uit Wallonië en personen met een hogere socio-economische status. Verder gaat 63,2% van de Belgen akkoord met het gebruik van de GGO-techniek voor diervoeder of voedingsmiddelen, of voor beide gevallen wanneer er nood aan is en wanneer het in evenwicht is met het gebruik van planten behandeld met pesticiden.

Aangezien recentere gegevens over de publieke perceptie in België met betrekking tot GGO's nog niet beschikbaar zijn en er op Europees niveau verdere beslissingen zullen worden genomen omtrent GGO's, wordt in de VCP2014-15 ook de huidige Belgische opinie omtrent GGO's onderzocht.

2. INSTRUMENTEN

2.1. VRAGEN

2.1.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid

Onderstaande vragen peilen naar de publieke attitude ten aanzien van het nutritioneel beleid. Aangezien er in de Voedselconsumptiepeiling van 2004 geen vragen zijn gesteld over de publieke acceptatie van het nutritioneel beleid is het niet mogelijk om een vergelijking te maken tussen de twee verschillende tijdsmomenten. Er zijn echter wel enkele gegevens verzameld over de publieke opinie omtrent het voedingsbeleid in België en andere Europese landen tijdens het EATWELL project (5) dat werd uitgevoerd tussen april 2009 en maart 2013. Onderstaande vragen zijn dan ook allemaal overgenomen uit de vragenlijst van het EATWELL project.

Alle vragen werden mondeling voorgelegd aan de volwassen deelnemers (18-64 jaar) met behulp van het CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) systeem tijdens het eerste huisbezoek. Voor de acht vragen konden de deelnemers kiezen uit volgende antwoordmogelijkheden: (1) Helemaal niet akkoord; (2) Niet akkoord; (3) Neutraal; (4) Akkoord; (5) Helemaal akkoord; (9) Weet het niet; (-1) Geen Antwoord.

In de VCP2014-15 zijn de volgende beleidsstrategieën bevestigd:

- Regulering van voedselreclames gericht op kinderen (FP01);
- Publieke informatiecampagnes (FP02);
- Voedingsvoorlichting op school (FP03);
- Fiscale maatregelen voor de gehele bevolking (FP04, FP05 en FP08);
- Meervoudige herformulering van voedsel (FP06 en FP07).

De vragen waren als volgt geformuleerd: "Heeft de overheid volgens u een rol te spelen in onderstaande situaties?"

FP01	Het verbieden van de reclame voor junk- en fastfood gericht op kinderen.
FP02	Het besteden van geld aan informatiecampagnes die mensen informeren over de risico's van ongezond eten.
FP03	Kinderen op school te onderwijzen in een "gezonde voeding".
FP04	Het heffen van taksen op voeding te rijk aan suikers, vet en zout en de opbrengst gebruiken om gezondere voeding te promoten.
FP05	Het subsidiëren van fruit en groenten om gezonder eten te promoten.
FP06	Het samenwerken met voedingsbedrijven om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren (vb. minder zout of vet).
FP07	Het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven voor bepaalde ingrediënten (vb. zout of vet) om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren.
FP08	Het verminderen van de BTW-tarieven voor gezonde voedingsmiddelen en verhogen voor voeding te rijk aan suikers, vet en zout.

2.1.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen

Om de mening van de volwassenen (18-64 jaar) over het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen in voeding na te gaan werd aan elke deelnemer drie stellingen voorgelegd. Deze drie stellingen zijn afgeleid uit de "Eurobarometer survey 73.1 Biotechnology" (9). Op aanvraag van de leden van het FAVV zijn de aangepaste items "FP10" en "FP11" toegevoegd. Opnieuw werden de vragen mondeling voorgelegd met ondersteuning van het CAPI systeem tijdens het eerste huisbezoek. De deelnemers konden kiezen uit

volgende antwoordmogelijkheden: (1) Niet akkoord; (2) Akkoord; (3) Ik weet het niet/te weinig informatie; (4) Ik begrijp de vraag niet goed; (-1) Geen antwoord.

De vragen waren als volgt geformuleerd: “De term genetisch gemodificeerd organisme (GGO) betekent een organisme waarin het genetisch materiaal gewijzigd werd op een wijze dat niet natuurlijk zou gebeuren door fertilisatie en/of een natuurlijke recombinitie (vb. maïs en soja). Hoe staat u tegenover volgende stellingen over het gebruik van genetisch gemodificeerde planten in voeding?”

FP09	Genetisch gemodificeerde planten zijn veilig voor mijn gezondheid en die van mijn familie.
FP10	Indien melk, eieren, vlees of andere dierlijke producten afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's, dan zou dit duidelijk vermeld moeten worden op de verpakking van deze producten.
FP11	De overheid moet meer informatie geven over het gebruik van GGO's in voeding (bv. via de website).

2.2. INDICATOREN

2.2.1. Publieke opinie omtrent nutritioneel beleid

Aan de hand van de antwoorden van de volwassen deelnemers op de vragen met betrekking tot verschillende beleidsinterventies worden acht indicatoren opgesteld. Voor deze indicatoren worden er in totaal vier antwoordcategorieën gespecificeerd:

- De twee antwoordmogelijkheden “Helemaal niet akkoord” en “Niet akkoord” worden samengevoegd tot de categorie “Niet akkoord”;
- De antwoordmogelijkheid “Neutraal” blijft behouden;
- De twee antwoordmogelijkheden “Akkoord” en “Helemaal akkoord” worden samengevoegd tot de categorie “Akkoord”;
- De antwoordmogelijkheden “Weet het niet” en “Geen antwoord” worden samengevoegd tot de categorie “Geen antwoord”. De antwoordcategorie “Geen antwoord” wordt niet opgenomen in de verdere analyses.

FP01_1	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het verbieden van reclame voor junk- en fastfood aan kinderen.
FP02_2	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het besteden van geld aan informatiecampagnes die mensen informeren over de risico's van ongezond eten.
FP03_3	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het onderwijzen van kinderen in een “gezonde voeding” op school.
FP04_4	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het heffen van taksen op voeding te rijk aan suikers, vet en zout en de opbrengst te gebruiken om gezondere voeding te promoten.
FP05_5	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het subsidiëren van fruit en groenten om gezonder eten te promoten.
FP06_6	Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door samen te werken met voedingsbedrijven om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren (vb. minder zout of vet).

- FP07_7** Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven voor bepaalde ingrediënten (vb. zout of vet) om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren.
- FP08_8** Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid een rol kan spelen door de BTW-tarieven voor gezonde voedingsmiddelen te verlagen en te verhogen voor voeding te rijk aan suikers, vet en zout.

2.2.2. Publieke opinie omtrent genetisch gemodificeerde organismen

Aan de hand van de antwoorden hoe de deelnemers staan ten aanzien van de stellingen over het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen in voeding worden drie indicatoren samengesteld. Voor deze indicatoren worden in totaal vier antwoordcategorieën gespecificeerd. De antwoordmogelijkheden "Niet akkoord", "Akkoord", "Geen antwoord" blijven behouden. De antwoordmogelijkheden "Ik begrijp de vraag niet goed" en "Ik weet het niet/te weinig informatie" worden samengevoegd tot de categorie "Geen voor-kennis". De categorie "Geen antwoord" wordt niet opgenomen in de verdere analyses.

- FP09_9** Percentage van de volwassenen die vindt dat genetisch gemodificeerde planten veilig zijn voor hun gezondheid en die van hun familie.
- FP10_10** Percentage van de volwassenen die vindt dat indien melk, eieren, vlees of andere dierlijke producten afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's, dit dan duidelijk vermeld moeten worden op de verpakking van deze producten.
- FP11_11** Percentage van de volwassenen die vindt dat de overheid meer informatie moet geven over het gebruik van GGO's in voeding (bijvoorbeeld via de website, enz.)

3. RESULTATEN

3.1. PUBLIEKE OPINIE OMTRENT NUTRITIONEEL BELEID

3.1.1. Geïnformeerde keuze beleidsmaatregelen

Regulering voedselreclames gericht op kinderen

In België in 2014 gaat het merendeel van de volwassenen, meer bepaald 64,4% akkoord met de interventie om reclame voor junk- en fastfood met kinderen als doelgroep te verbieden, terwijl 15,9% neutraal oordeelt en 19,7% niet akkoord gaat.

Bij mannen gaat 60,6% akkoord, 16,5% is neutraal en de overige 22,9% gaat niet akkoord. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 68,2%, 15,2% en 16,6%. Na correctie voor leeftijd zijn de verschillen volgens geslacht significant. Vrouwen zijn meer geneigd om akkoord te gaan met de regulering van voedselreclames dan mannen (OR 1,54; 95% BI 1,09-2,20).

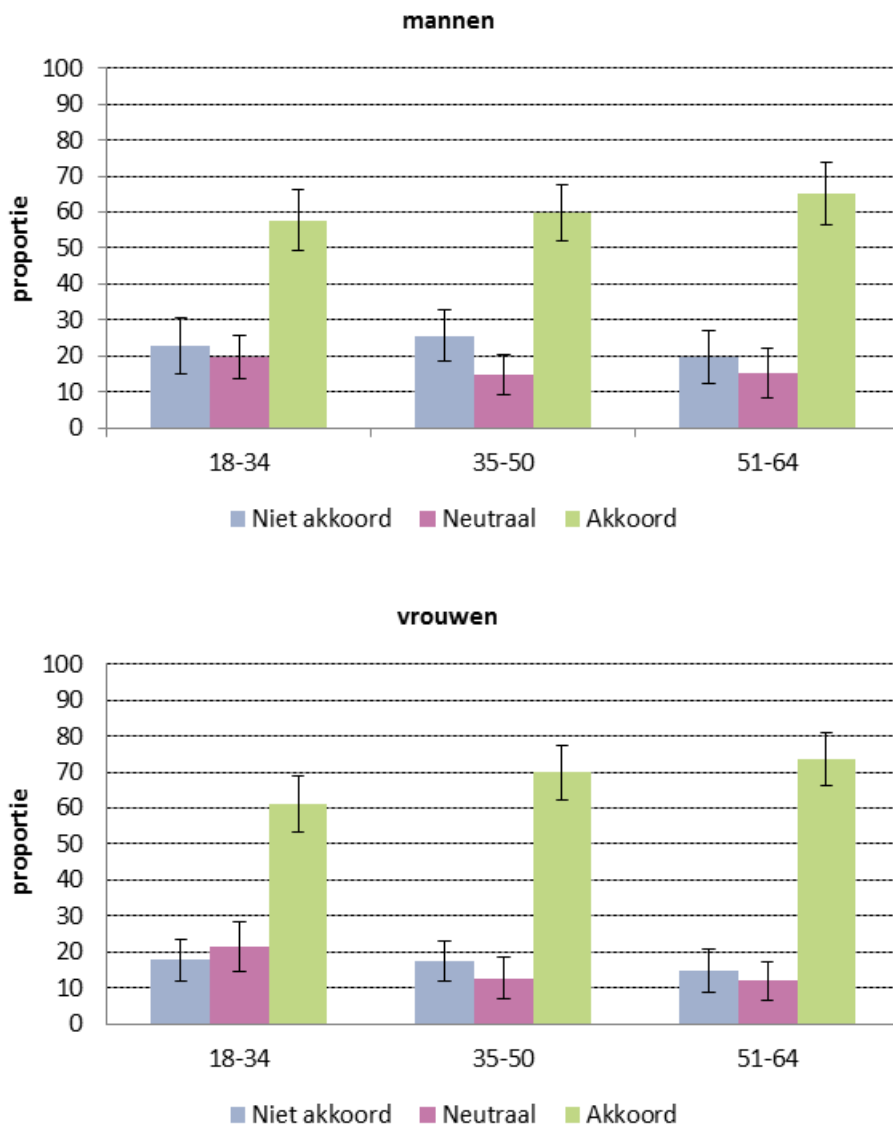
De opleidingsgraad hangt ook samen met verschillen in houding tegenover deze beleidsmaatregel. Na correctie voor leeftijd en geslacht gaan volwassenen met een hogere opleiding van het lange type frequenter akkoord met de regulering van voedselreclames dan volwassenen zonder een diploma hoger onderwijs (73,5% versus 58,4%; OR 1,77; 95% BI 1,11-2,82). Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen en de twee regio's (Vlaanderen versus Wallonië²).

Tot slot speelt de BMI³ van de volwassene na correctie voor leeftijd en geslacht ook een rol, namelijk volwassen met een normaal gewicht zijn meer geneigd akkoord te gaan met de regulering van voedselreclames dan volwassenen met obesitas (69,1% versus 53,5%; OR 1,87; 95% BI 1,13-3,08).

² Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

³ Extra informatie omtrent de BMI kan gevonden worden in het hoofdstuk antropometrie.

Figuur 1 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover voedselreclames gericht op kinderen, België, 2014

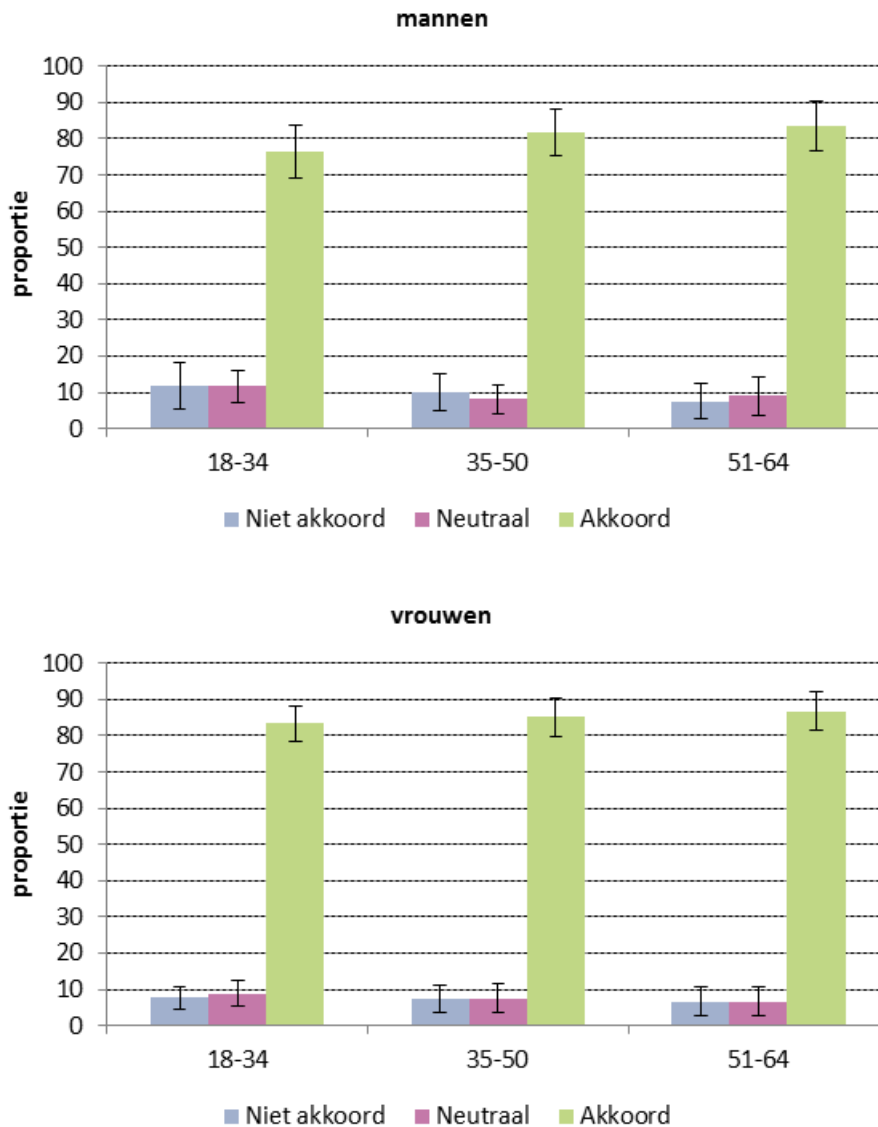

Publieke informatiecampagnes

Met betrekking tot de informatiecampagnes over de risico's van ongezond eten gaat 82,8% van de volwassenen in België in 2014 akkoord dat de overheid deze maatregel financiert, 8,6% is neutraal en 8,6% is niet akkoord.

Er zijn geen significante verschillen in mening met betrekking tot publieke informatiecampagnes tussen mannen en vrouwen, tussen de verschillende leeftijdsgroepen en de twee regio's (Vlaanderen versus Wallonië). Het opleidingsniveau van de volwassenen lijkt wel een rol te spelen. Hoe hoger opgeleid, hoe positiever iemands attitude tegenover publieke informatiecampagnes. Na correctie voor leeftijd en geslacht zijn zowel volwassenen met een hogere opleiding van het korte type (86,0%; OR 2,44; 95% BI 1,38-4,32) als van het lange type (89,7%; OR 3,93; 95% BI 1,71-9,02) vaker akkoord in vergelijking met volwassenen zonder een diploma hoger onderwijs (76,1%).

Figuur 2 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover publieke informatiecampagnes, België, 2014

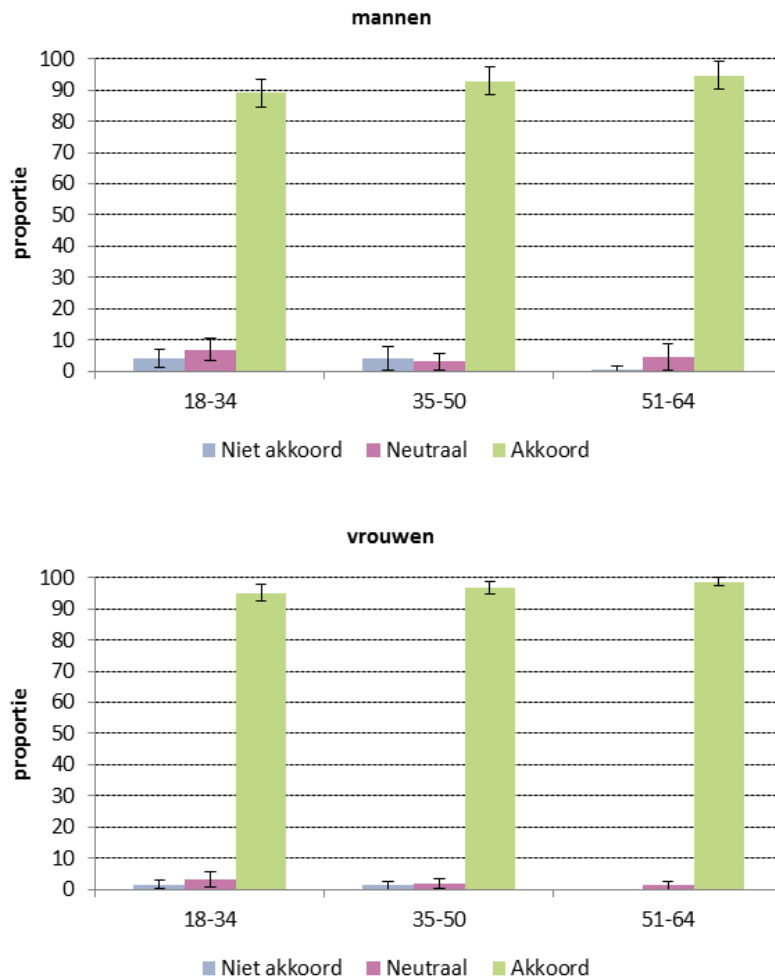

Voedselvoorlichting op school

In België in 2014 gaat nagenoeg de gehele bevolking, meer bepaald 94,5%, akkoord met de beleidsmaatregel met betrekking tot voedingseducatie op school, terwijl 3,4% neutraal staat tegenover deze maatregel en 2% niet akkoord gaat.

Bij mannen is 92,2% akkoord, 4,7% neutraal en de overige 3,1% niet akkoord. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 96,9%, 2,1% en 1,0%. Na correctie voor leeftijd zijn de verschillen volgens geslacht significant. Vrouwen gaan in vergelijking met mannen vaker akkoord (OR 3,35; 95% BI 1,34-8,37). De verschillen in houding tegenover deze beleidsmaatregel blijken niet sterk beïnvloed te zijn door leeftijd, opleidingsgraad en regio (Vlaanderen versus Wallonië).

Figuur 3 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover voedingsvoorlichting op school, België, 2014

3.1.2. Fiscale beleidsmaatregelen

Taksen op ongezonde voeding

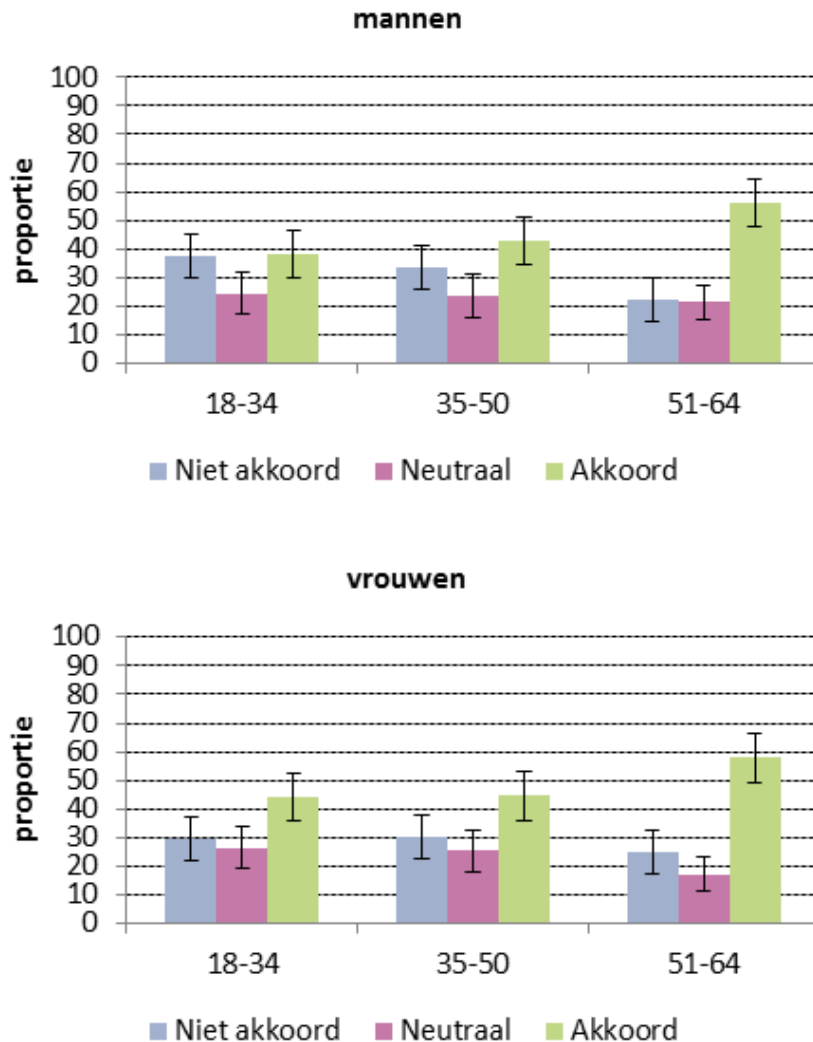
Met betrekking tot de maatregel van taksen heffen op ongezonde voeding (d.w.z. voedingsmiddelen met een teveel aan suikers, vet en zout) en deze opbrengst gebruiken om meer gezondere voeding te promoten zijn de meningen eerder verdeeld. In België in 2014 gaat 46,9% akkoord, 23,2% blijft neutraal en 29,9% gaat niet akkoord om taksen op ongezonde voeding te heffen.

De verhoudingen van de percentages verschillen niet significant tussen mannen en vrouwen. De leeftijd van de volwassene speelt echter wel een rol in de mate waarin men akkoord gaat met het heffen van taksen op ongezonde voeding. Volwassenen tussen 51 en 64 jaar (57,1%) zijn meer geneigd om akkoord te gaan dan volwassenen tussen 18 en 23 jaar (41,1%; OR 1,94; 95% BI 1,29-2,92) en tussen 35 en 50 jaar (43,6%; OR 1,75; 95% BI 1,16-2,64).

Verder hangt het opleidingsniveau ook samen met de houding ten aanzien van het heffen van taksen op ongezonde voeding. Na correctie voor leeftijd en geslacht gaan individuen met een hogere opleiding van het lange type vaker akkoord dan individuen zonder een diploma hoger onderwijs (50,7% versus 43,0%; OR 1,60; 95% BI 1,06-2,40). Er zijn geen significante verschillen tussen de twee regio's (Vlaanderen versus Wallonië).

Tot slot speelt de BMI van de volwassene na correctie voor leeftijd en geslacht ook een rol. Volwassenen met een normaal gewicht zijn meer geneigd akkoord te gaan met het heffen van taksen op ongezonde voeding dan volwassenen met obesitas (50,3% versus 39,5%; OR 1,95; 95% BI 1,23-3,10).

Figuur 4 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover taksen op ongezonde voeding, België, 2014

Subsidies voor groenten en fruit

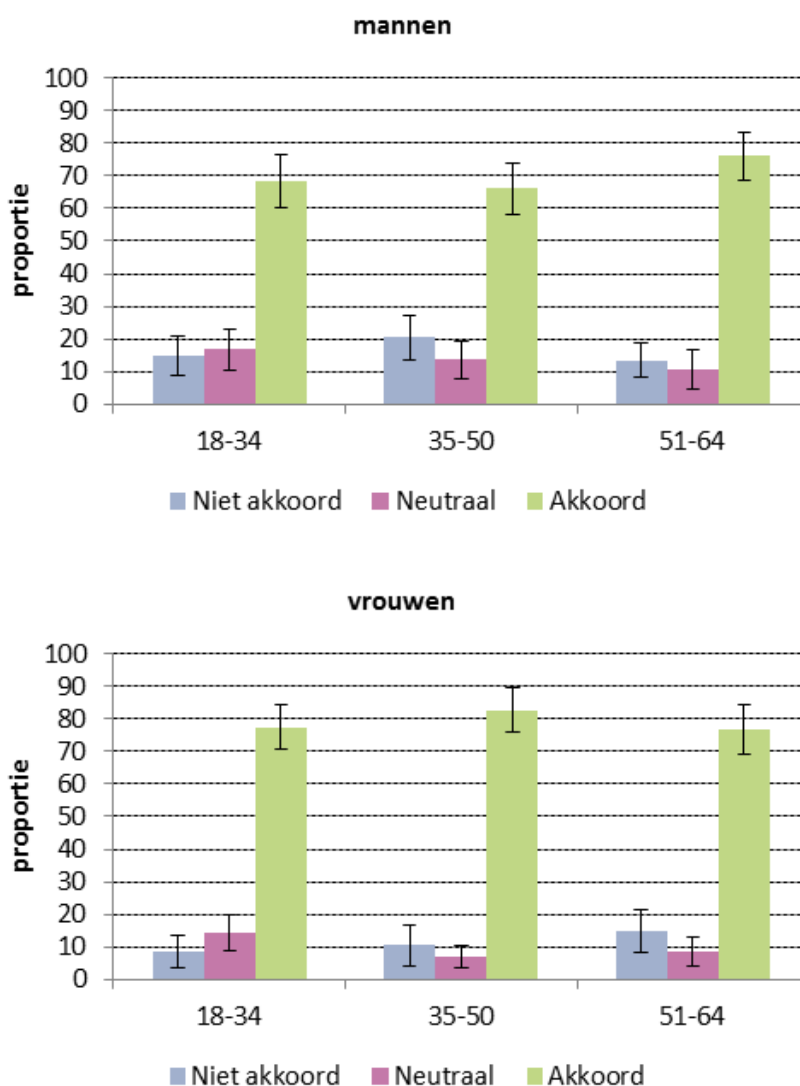
In België in 2014 gaat 74,4% van de volwassen bevolking akkoord dat de overheid het consumeren van groenten en fruit subsidieert, terwijl 11,7% hier neutraal tegenover staat en 13,8% niet akkoord gaat.

Bij mannen is 69,7% akkoord, 13,7% neutraal en de overige 16,5% niet akkoord. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 79,2%, 9,7% en 11,1%. Na correctie voor leeftijd zijn de verschillen volgens geslacht significant. Vrouwen zijn namelijk meer geneigd om akkoord te gaan met het subsidiëren van groenten en fruit dan mannen (OR 1,69; 95% BI 1,09-2,62).

Verder speelt het opleidingsniveau ook een rol, namelijk hoe lager het opleidingsniveau hoe positiever de attitude ten aanzien van deze gezonde voeding subsidies. Meer concreet, na correctie voor leeftijd en geslacht gaan volwassenen zonder een diploma hoger onderwijs (81,1%) vaker akkoord dan volwassenen met een hogere opleiding van het korte type (74,2%; OR 1,73; 95% BI 1,01-2,98) en van het lange type (64,3%; OR 3,37; 95% BI 1,98-5,75). Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen en regio's (Vlaanderen versus Wallonië).

Tot slot hangt de BMI van de volwassene na correctie voor leeftijd en geslacht ook significant samen met de houding ten aanzien van subsidies voor groenten en fruit. In vergelijking met volwassenen met een normaal gewicht (71,4%) zijn volwassenen met overgewicht (76,7%; OR 1,71; 95% BI 1,07-2,75) en volwassenen met obesitas (77,9%; OR 2,30; 95% BI 1,30-4,08) meer geneigd akkoord te gaan met het subsidiëren van gezonde voeding.

Figuur 5 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover subsidies voor groenten en fruit, België, 2014

Aanpassing BTW-tarieven

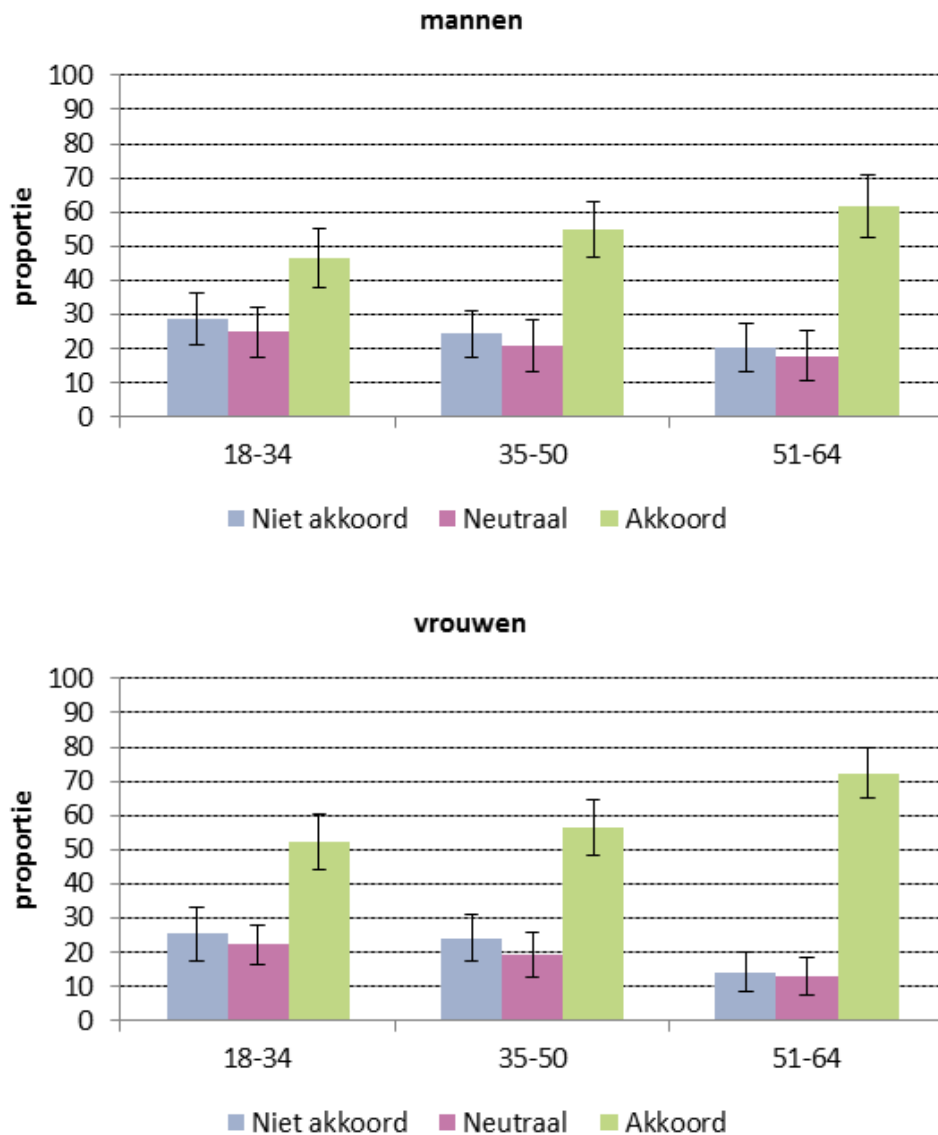
In België in 2014 gaat 57,2% van de volwassen bevolking akkoord met het verlagen van de BTW-tarieven voor gezonde voedingsmiddelen en het verhogen van de BTW-tarieven voor voeding te rijk aan suikers, vet en zout, terwijl 19,8% neutraal blijft en 23,1% niet akkoord gaat.

Mannen en vrouwen rapporteren ongeveer gelijkaardige percentages en er is dan ook geen significant verschil. Er zijn wel significante verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Na correctie voor geslacht gaat de oudste leeftijdsgroep (67,3%) vaker akkoord in vergelijking met de jongste (49,3%; OR 2,13; 95% BI 1,37-3,32) en de middelste leeftijdsgroep (55,7%; OR 1,69; 95% BI 1,10-2,58).

De regionale verschillen zijn eveneens significant na correctie voor leeftijd en geslacht. In Wallonie wordt minder vaak akkoord gegaan met het aanpassen van de BTW-tarieven dan in Vlaanderen (52,6% versus 58,8%; OR 0,66; 95% BI 0,46-0,95).

Consistent met het resultaat tussen BMI en de suiker/vettaks maatregel zijn personen met een normaal gewicht na correctie voor leeftijd en geslacht significant meer geneigd om akkoord te gaan met een aanpassing van de BTW-tarieven dan personen met obesitas (58,9% versus 50,6%; OR 1,90; 95% BI 1,18-6,06).

Figuur 6 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover het aanpassen van de BTW-tarieven, België, 2014

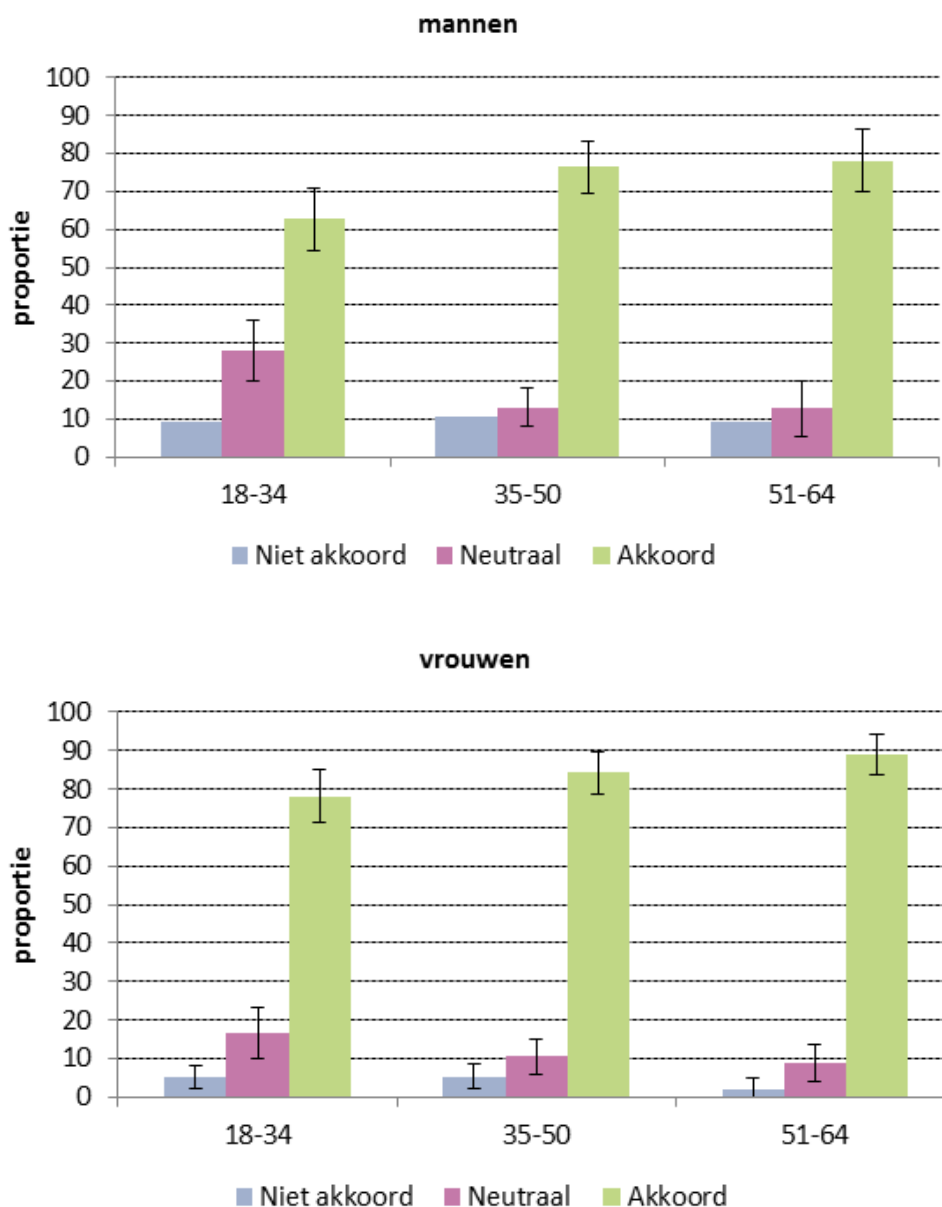
3.1.3. Meervoudige herformulering van voedsel

Samenwerking met voedingsbedrijven

In België in 2014 gaat de meerderheid van de volwassen bevolking, namelijk 78,1% akkoord met de beleidsmaatregel om met de voedingsbedrijven samen te werken met als doel de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren, terwijl 15% neutraal oordeelt en 6,9% niet akkoord gaat.

Bij mannen is 72,4% akkoord, 17,9% neutraal en de overige 9,7% niet akkoord. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 83,8%, 12% en 4,2%. Voor deze maatregel is er enkel een significant effect voor geslacht (er zijn dus geen significante verschillen voor leeftijd, opleidingsniveau en regio). Meer bepaald na correctie voor leeftijd zijn vrouwen meer geneigd om akkoord te gaan dan mannen (OR 2,65; 95% BI 1,52-4,62).

Figuur 7 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover samenwerking met voedingsbedrijven om de nutritionele inhoud te verbeteren, België, 2014

Beperkingen opleggen aan voedingsbedrijven

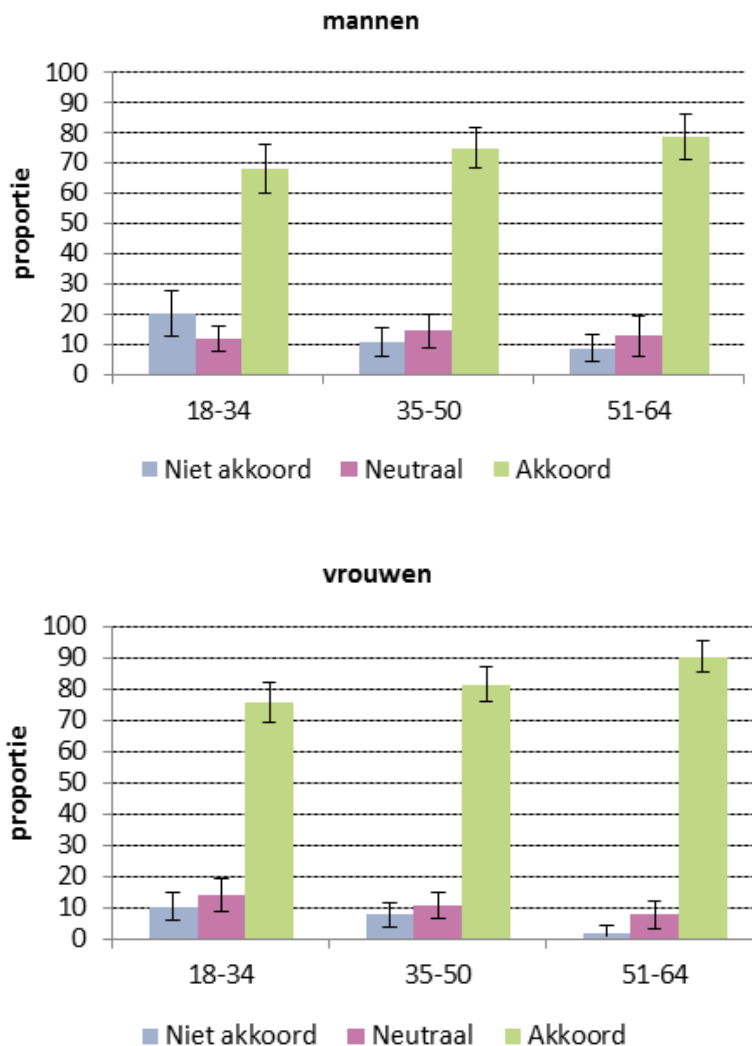
In België in 2014 gaat 78,2% van de volwassen bevolking akkoord met de maatregel om beperkingen op te leggen aan voedingsbedrijven met als doel de nutritionele inhoud van voeding te verbeteren, terwijl 11,9% neutraal oordeelt en 9,9% niet akkoord gaat.

Bij mannen is 73,8% akkoord, 13% neutraal en de overige 13,2% niet akkoord. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 82,6%, 10,7% en 6,6%. Opnieuw zijn vrouwen meer geneigd om akkoord te gaan dan mannen (OR 2,20; 95% BI 1,38-3,48).

Verder zijn er na correctie voor geslacht ook significante verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Meer bepaald heeft de oudste leeftijdsgroep (84,9%) een positievere attitude tegenover het opleggen van beperkingen aan de voedingsbedrijven dan de jongste leeftijdsgroep (71,9%; OR 3,50; 95% BI 1,87-6,53) en heeft de middelste leeftijdsgroep (78,3%) een positievere attitude tegenover deze beleidsmaatregel de jongste leeftijdsgroep (71,9%; OR 1,84; 95% BI 1,11-3,07).

Voor de verschillende opleidingsniveaus zijn er geen significante verschillen. Op regionaal vlak worden er wel significante verschillen gevonden na correctie voor leeftijd en geslacht. In Wallonie gaat men vaker akkoord met het opleggen van beperkingen aan de voedingsbedrijven dan in Vlaanderen (86,4% versus 72,5%; OR 2,34; 95% BI 1,34-4,07).

Figuur 8 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover beperkingen opleggen aan bedrijven om de nutritionele inhoud te verbeteren, België, 2014

3.2. PUBLIEKE OPINIE OMTRENT GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN

3.2.1. Veiligheid GGO's voor de algemene gezondheid

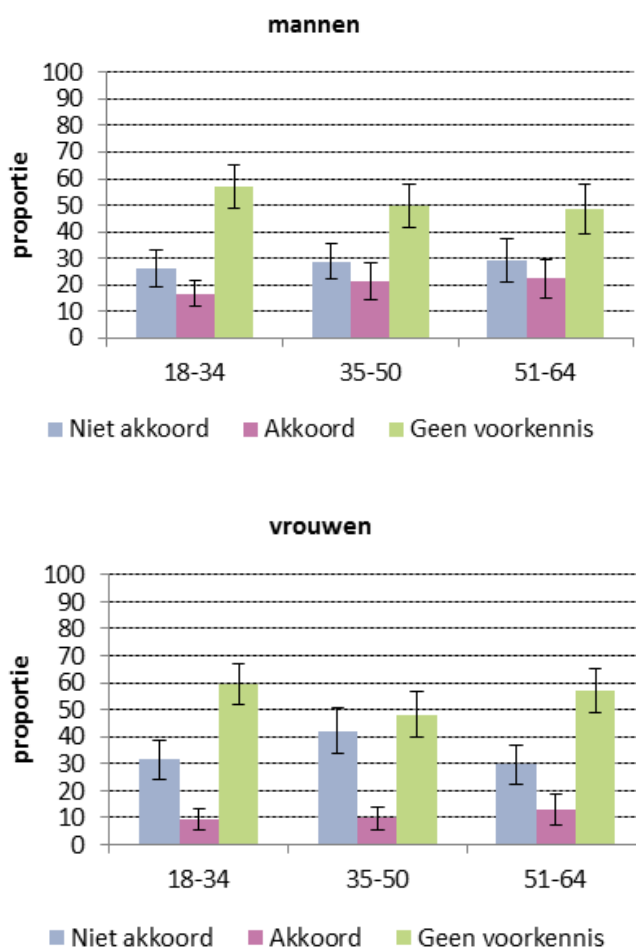
In België in 2014 gaat slechts 15,4% van de volwassen bevolking akkoord met de stelling dat genetisch gemodificeerde planten veilig zijn voor hun gezondheid en die van hun familie, terwijl 31,3% niet akkoord gaat en 53,3% over te weinig voorkennis beschikt om een mening te kunnen vormen.

Bij mannen is 20,1% akkoord, 28,0% niet akkoord en de overige 52,0% beschikt over te weinig voorkennis. Bij vrouwen zijn deze percentages respectievelijk 10,7%, 34,7% en 54,6%. Vrouwen zijn na correctie voor leeftijd minder geneigd om akkoord te gaan dan mannen (OR 0,43; 95% BI 0,28-0,65).

Er zijn geen significante verschillen in functie van leeftijd en opleidingsniveau. Verder zijn er wel significante regionale verschillen na correctie voor leeftijd en geslacht. In Vlaanderen gaat men vaker akkoord met de stelling dat GGO's veilig zijn voor de gezondheid dan in Wallonië (23,0% versus 3,9%; OR 16,24; 95% BI 8,89-29,67).

Aangezien er een groot aantal volwassenen hebben aangegeven dat ze over te weinig informatie beschikken of de inhoud van de vraag niet goed begrijpen om een mening te kunnen vormen, zijn er ook analyses uitgevoerd om verschillen in al dan geen voorkennis met betrekking tot GGO's na te gaan. Na correctie voor geslacht komt naar voren dat volwassenen uit de jongste leeftijdsgroep frequenter aangeven over geen voorkennis te beschikken dan volwassenen uit de middelste leeftijdsgroep (58,3% versus 49,1%; OR 1,45; 95% BI 1,04-2,01). In Vlaanderen geeft men ook vaker aan over geen voorkennis te beschikken dan in Wallonië (58% versus 44,7%; OR 1,72; 95% BI 1,27-2,33).

Figuur 9 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover veiligheid van GGO's voor algemene gezondheid, België, 2014

3.2.2. Duidelijke etikettering van GGO's

In België in 2014 gaat 78,5% van de volwassen bevolking akkoord met de stelling dat wanneer dieren gevoed zijn met GGO's dit duidelijk vermeld moet worden op de verpakking. Slechts 7,3% gaat niet akkoord en 14,2% beschikt over te weinig voorkennis.

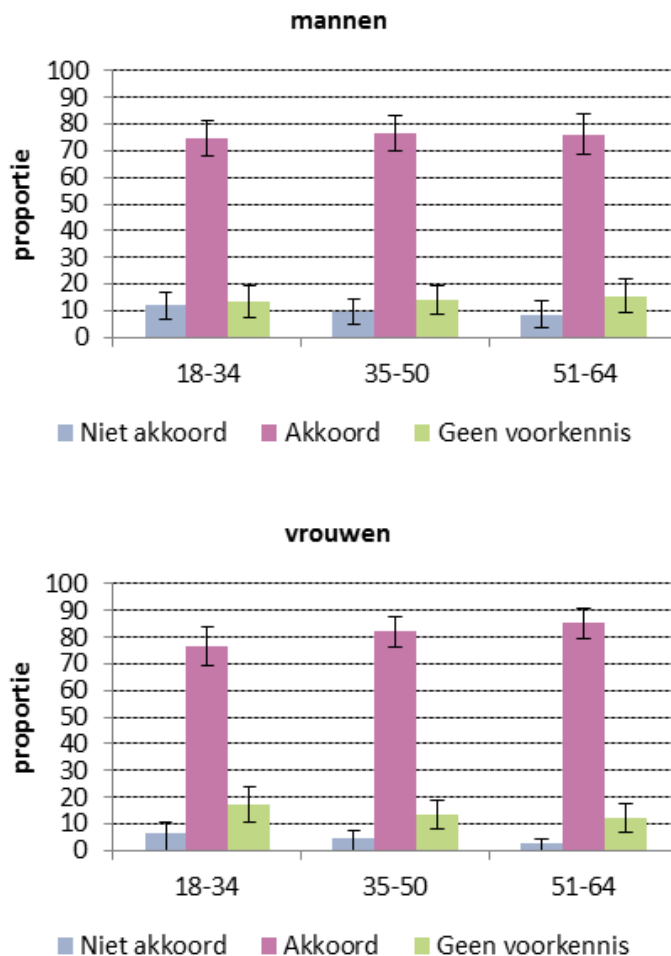
Mannen en vrouwen lijken opnieuw te verschillen in hun mening. Na correctie voor leeftijd zijn vrouwen meer geneigd om akkoord te gaan dan mannen (81,3% versus 75,7%; OR 2,38; 95% BI 1,43-3,98).

Opnieuw zijn er geen significante verschillen in functie van leeftijd en opleidingsniveau, maar wel significante regionale verschillen na correctie voor leeftijd en geslacht. In Wallonie wenst men meer duidelijke etikettering van GGO's dan in Vlaanderen (90,7% versus 69,9%; OR 7,72; 95% BI 3,54-16,80).

De BMI van de volwassene vertoont na correctie van leeftijd en geslacht ook een significante samenhang, namelijk personen met overgewicht (80,1%) gaan vaker akkoord met een duidelijke etikettering van GGO's dan personen met ondergewicht (61,7%; OR 4,92; 95% BI 1,25-19,41) en met een normaal gewicht (76,4%; OR 2,26; 95% BI 1,21-4,24).

Opnieuw zijn er analyses uitgevoerd om verschillen qua voorkennis met betrekking tot deze stelling na te gaan. Na correctie voor leeftijd en geslacht komt naar voren dat volwassenen zonder een diploma hoger onderwijs frequenter over geen voorkennis beschikken dan volwassenen met diploma hoger onderwijs van het lange type (18,3% versus 9,7%; OR 2,15; 95% BI 1,25-3,70). Personen uit Vlaanderen geven opnieuw vaker aan over geen voorkennis te beschikken dan personen uit Wallonië (19,0% versus 7,3%; OR 3,01; 95% BI 1,71-5,30).

Figuur 10 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover duidelijke etikettering van GGO's, België, 2014

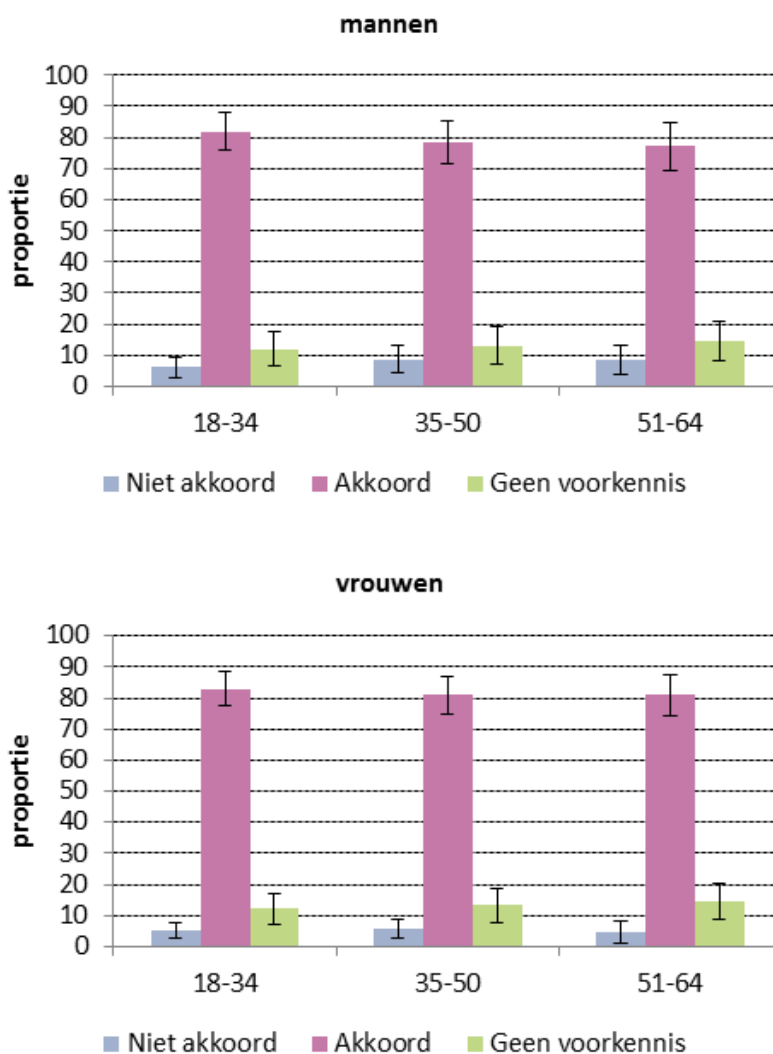
3.2.3. Uitgebreide informatieverstopping over GGO's

In overeenstemming met de publieke verwachting rond duidelijke etikettering van GGO's gaat 80,4% van de volwassen bevolking in België in 2014 ook akkoord met de stelling dat de overheid meer informatie moet voorzien over het gebruik van GGO's in voeding. Slechts 6,4% gaat niet akkoord en 13,2% beschikt over te weinig voorkennis om een mening te kunnen vormen.

Er zijn geen significante verschillen in functie van geslacht, leeftijd of opleidingsniveau. Voor deze stelling zijn er enkel significante regionale verschillen na correctie voor leeftijd en geslacht. Personen die in Wallonie wonen gaan vaker akkoord in vergelijking met personen die in Vlaanderen wonen (88,7% versus 74,7%; OR 2,68; 95% BI 1,50-4,82).

Wanneer de percentages van al dan geen voorkennis worden vergeleken, komt naar voren dat na correctie voor leeftijd en geslacht personen zonder een diploma hoger onderwijs (17,9%) frequenter over geen voorkennis beschikken dan personen met een diploma hoger onderwijs van het korte type (10,1%; OR 1,94; 95% BI 1,19-3,17) en van het lange type (9,6%; OR 2,06; 95% BI 1,21-3,51). Consistent met de vorige stellingen omtrent GGO's zijn personen uit Vlaanderen meer geneigd om aan te geven dat ze over geen voorkennis beschikken dan personen uit Wallonië (16,8% versus 7,6%; OR 2,46; 95% BI 1,36-4,45).

Figuur 11 | Proportie van de volwassenen (18-64 jaar), volgens geslacht en leeftijd, en hun houding tegenover informatieverstopping over GGO's, België, 2014

4. DISCUSSIE

4.1. PUBLIEKE OPINIE OMTRENT NUTRITIONEEL BELEID

Bij het nagaan van de opinie van de Belgische bevolking in 2014 ten aanzien van verscheidene nutritionele beleidsmaatregelen komt naar voren dat de maatregelen gericht op het voorzien van een geïnformeerde keuze het beste geaccepteerd worden. Namelijk 95% van de volwassen bevolking gaat akkoord met voedingseducatie op school en 83% met publieke informatiecampagnes. De Belg staat dus zeer positief tegenover twee van de meest genomen voedingsbeleidsmaatregelen door de Europese Unie (4;5). De huidige Belgische opinie ten aanzien van deze beleidsmaatregelen blijkt eveneens nog positiever te zijn in vergelijking met de bevindingen uit de grootschalige "EATWELL" studie waarin ongeveer 85% en 70% van de Belgen positief stond tegenover respectievelijk voedingseducatie en publieke informatiecampagnes (5). De populariteit van deze voedingsbeleidsmaatregelen kan mogelijks verklaard worden doordat ze geen directe beperkingen of kosten opleggen aan de voedingsindustrie en als minder opdringerig kunnen worden beschouwd. Binnen de maatregelen met betrekking tot het voorzien van een geïnformeerde keuze wordt het reguleren van voedselreclames gericht op kinderen (verbod op reclame van junk- en fastfood) minder goed onthaald in vergelijking met de andere twee maatregelen, namelijk 64% van de Belgische bevolking gaat akkoord. Deze laatste bevinding komt overeen met de bevinding uit de "EATWELL" studie waar het reguleren van voedselreclames ook door ongeveer 65% van de Belgen positief werd onthaald (5).

De Belgische bevolking staat in 2014 ook redelijk positief tegenover herformuleringen van de nutritionele inhoud van voedingsmiddelen, namelijk 78% gaat akkoord met zowel een nauwere samenwerking met de voedingsbedrijven als met het opleggen van beperkingen aan de voedingsbedrijven voor bepaalde voedingsingrediënten. Deze bevindingen zijn opnieuw gelijkaardig aan de bevindingen uit de "EATWELL" studie waaruit blijkt dat België (samen met Italië) de meeste steun geeft in vergelijking met andere Europese landen aan een samenwerking tussen de overheid en de voedingsbedrijven (74% akkoord) en het opleggen van voedingsnormen (71% akkoord).

In tegenstelling tot de andere beleidsmaatregelen, worden de fiscale maatregelen het minst goed aanvaard door de Belgische bevolking met name de interventies die ongezonde voedingsmiddelen duurder maken of extra belasten: slechts 47% gaat akkoord met het heffen van taksen op ongezonde voedingsmiddelen en 57% met het aanpassen van de BTW-tarieven voor gezonde en ongezonde voedingsmiddelen. Deze bevindingen zijn in lijn met voorgaande studies die aantoonde dat men in Europa en België eerder weigerachtig staat tegenover de vet/suikertaks omwille van socio-economische redenen (4;5). Uit de "EATWELL" studie kwam naar voren dat ongeveer 55% van de Belgen positief staat tegenover de vet/suikertaks terwijl ongeveer 60% van de Belgen positief staat tegenover een BTW-aanpassing. Uit deze resultaten en die van de VCP2014-15 kan men dus afleiden dat de Belg iets positiever staat tegenover de aanpassing van de BTW-tarieven voor alle soorten voedingsmiddelen dan tegenover de maatregel specifiek gericht op het heffen van een vet/suikertaks. In 2014 gaat 74% van de Belgische bevolking echter wel akkoord met het subsidiëren van groenten en fruit. Een gelijkaardig percentage werd gerapporteerd voor België in de "EATWELL" studie. De Belg blijkt dus een prijsdaling voor gezonde voeding beter te aanvaarden dan een prijsstijging voor ongezonde voeding.

Vrouwen staan consistent meer open voor verschillende beleidsmaatregelen dan mannen, zo staan ze positiever tegenover beleidsmaatregelen die gericht zijn op kinderen (verbod op reclame voor junk- en fastfood aan kinderen) en beleidsmaatregelen die gezonde voedingsmiddelen promoten (subsidies voor groenten en fruit en het verbeteren van de nutritionele inhoud).

Volwassenen tussen de 51 en 64 jaar staan ook meer open voor meer directe beleidsmaatregelen zoals het heffen van taksen op ongezonde voeding, het aanpassen van de BTW-tarieven en het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven voor bepaalde ingrediënten dan hun jongere tegenhangers.

Laagopgeleide volwassenen (d.w.z. zonder hoger onderwijs diploma) staan in het algemeen minder open voor bepaalde beleidsmaatregelen dan hun hoogopgeleide tegenhangers (d.w.z. met hoger onderwijs diploma). Zo gaan laagopgeleiden minder vaak akkoord met het reguleren van voedselreclames gericht op kinderen, publieke informatiecampagnes en het heffen van taksen op ongezonde voeding dan hoogopgeleiden. Toch gaan laagopgeleiden meer akkoord met het subsidiëren van gezonde voeding dan

hoogopgeleiden. Hieruit kan men afleiden dat laagopgeleiden vooral openstaan voor een directere vorm van promotie van gezonde voeding.

Er zijn maar een beperkt aantal regionale verschillen in de publieke opinie ten aanzien van de verschillende nutritionele beleidsmaatregelen. In Vlaanderen is men meer geneigd akkoord te gaan met een aanpassing van de BTW-tarieven voor gezonde en ongezonde voedingsmiddelen dan in Wallonië. In Wallonië is men echter wel meer geneigd akkoord te gaan met het opleggen van beperkingen aan bedrijven voor bepaalde voedingsrediënten dan in Vlaanderen.

Tot slot speelt de BMI van het individu ook een rol in de mate waarin men akkoord gaat met bepaalde nutritionele beleidsmaatregelen. Personen met obesitas gaan minder vaak akkoord met het reguleren van voedselreclames voor kinderen, het heffen van taksen op ongezonde voeding en het aanpassen van de BTW-tarieven dan personen met een normaal gewicht. Enkel voor de beleidsmaatregel met betrekking tot het subsidiëren van groenten en fruit gaan er meer personen met obesitas akkoord dan personen met een normaal gewicht. De interventie gericht op het geven van subsidies voor gezond voedsel wordt dus niet alleen goed geaccepteerd door de algemene Belgische bevolking maar ook voornamelijk door laagopgeleiden en volwassenen met obesitas.

4.2. PUBLIEKE OPINIE OMTRENT GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN

Bij het nagaan van de opinie van de Belgische bevolking in 2014 tegenover genetisch gemodificeerde organismen komt naar voren dat 80% nood heeft aan meer informatie over het gebruik van GGO's in voeding. Verder geeft 53% van de bevolking aan over te weinig kennis te beschikken om een mening over GGO's te kunnen vormen. Volwassenen uit Vlaanderen, volwassenen tussen de 18 en 34 jaar en laagopgeleiden geven aan over minder kennis te beschikken met betrekking tot GGO's dan volwassenen uit Wallonië, volwassenen tussen de 35 en 50 jaar en hoogopgeleiden. Deze bevindingen zijn in lijn met voorgaande bevindingen rond de samenhang tussen enerzijds het opleidingsniveau en de regionale afkomst en anderzijds de mate van kennis over GGO's (9;10).

In België in 2014 vindt 79% van de bevolking dat indien voedingsmiddelen afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's dit dan duidelijk vermeld moet worden op de verpakking. Vooral vrouwen, personen met overgewicht en personen wonende in Wallonië wensen een duidelijke etikettering met betrekking tot GGO's. De Belg lijkt dus open te staan voor meer informatie en transparantie over het gebruik en de mogelijke voor- en nadelen van GGO's

Verder komt de negatieve reputatie van GGO's opnieuw naar voren doordat 67% van de volwassenen met voldoende kennis over GGO's de veiligheid van deze organismen voor de algemene gezondheid in vraag stelt. Vooral vrouwen en personen uit Wallonië blijken niet te geloven dat GGO's veilig zijn voor de gezondheid. Deze bevindingen komen sterk overeen met de bevindingen dat 59% van de Europese bevolking de veiligheid van GGO's voor hun eigen gezondheid en die van hun familie in vraag stelt en dat er meer vrouwen dan mannen weigerachtig staan tegenover genetisch gemodificeerd voedsel (9). De bevindingen uit de VCP2014-15 sluiten ook aan bij de bevindingen van de "Eurobarometer survey 354 food-related risks" (11) waaruit blijkt dat in 2010 er in Europa een zekere mate van bezorgdheid heerst over het gebruik van GGO's. Namelijk ongeveer de helft van de populatie in Ierland (46%), Malta, Zweden en UK (allen 48%) tot 80% in Griekenland en Litouwen (beide 81%) geven aan bezorgd te zijn om het gebruik van GGO's. Voor België werd er een percentage van 60% gerapporteerd (een stijging van 8% ten opzichte van 2005).

Met betrekking tot de publieke opinie omtrent GGO's is het belangrijk op te merken dat de manier van bevraging ook een invloed heeft op de grootte van de gerapporteerde percentages. Meer bepaald uit de "Eurobarometer" studie blijkt dat wanneer er op een open manier (algemene vraag zonder verwijzing naar GGO's) gevraagd wordt naar de bezorgdheden aangaande voedselrisico's, de Europeanen spontaan aangeven zich meer zorgen te maken over chemische producten, voedselvergiftiging, voedingsgerelateerde ziekten, overgewicht, gebrek aan versheid en het gebruik van additieven, kleurstoffen en bewaarmiddelen dan over het gebruik van GGO's in voeding (11). Het Europees "Consumerchoice" project (12) vond ook dat de antwoorden op de vragen over GGO's niet noodzakelijk weerspiegeld worden in het koopgedrag van wel of geen GGO-voedsel. Desalniettemin kunnen we uit voorgaande en de huidige bevindingen van de VCP2014-15 besluiten dat er in België een bezorgdheid heerst over het gebruik van GGO's in voeding.

5. TABELLEN

Tabel 1 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het verbieden van reclame voor junkfood en fastfood aan kinderen, België, 2014	383
Tabel 2 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het besteden van geld aan informatiecampagnes die mensen informeren over de risico's van ongezond eten, België, 2014	384
Tabel 3 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het onderwijzen van kinderen in een "gezonde voeding" op school, België, 2014	385
Tabel 4 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het heffen van taksen op voeding te rijk aan suikers, vet en zout en de opbrengst te gebruiken om gezondere voeding te promoten, België, 2014	386
Tabel 5 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het subsidiëren van fruit en groenten om gezonder eten te promoten, België, 2014	387
Tabel 6 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het verminderen van BTW-tarieven voor gezonde voedingsmiddelen en verhogen voor voeding te rijk aan suikers, vet en zout, België, 2014	388
Tabel 7 	Verdeling van bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door samen te werken met voedingsbedrijven om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren, België, 2014	389
Tabel 8 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven voor bepaalde ingrediënten om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren, België, 2014	390
Tabel 9 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat genetisch gemodificeerde planten veilig zijn voor hun gezondheid en die van hun familie, België, 2014	391
Tabel 10 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat indien melk, eieren, vlees of andere dierlijke producten afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's dit dan duidelijk vermeld moeten worden op de verpakking van deze producten, België, 2014	392
Tabel 11 	Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid meer informatie moet geven over het gebruik van GGO's in voeding, België, 2014	393

Tabel 1 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het verbieden van reclame voor junkfood en fastfood aan kinderen, België, 2014

FP01_1		Niet Akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	22,9	16,5	60,6	614
	Vrouwen	16,6	15,2	68,2	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	20,2	20,5	59,4	487
	35 - 50	21,6	13,8	64,6	426
	51 - 64	17,0	13,4	69,6	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	21,4	20,1	58,4	570
	Hoger van het korte type	21,1	14,9	64,0	355
	Hoger van het lange type	16,3	10,2	73,5	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	21,6	16,5	61,9	734
	Wallonië	18,3	14,9	66,7	437
TOTAAL		19,7	15,9	64,4	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 2 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het besteden van geld aan informatiecampaagnes die mensen informeren over de risico's van ongezond eten, België, 2014

FP02_2		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	10,0	9,5	80,5	614
	Vrouwen	7,2	7,7	85,1	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	9,8	10,2	80,0	487
	35 - 50	8,8	7,8	83,4	426
	51 - 64	7,0	7,7	85,3	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	13,2	10,7	76,1	570
	Hoger van het korte type	6,4	7,6	86,0	355
	Hoger van het lange type	4,2	6,1	89,7	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	7,8	8,9	83,3	734
	Wallonië	10,6	9,1	80,4	437
TOTAAL		8,6	8,6	82,8	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 3 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het onderwijzen van kinderen in een "gezonde voeding" op school, België, 2014

FP03_3		Niet Akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	3,1	4,7	92,2	614
	Vrouwen	1,0	2,1	96,9	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	2,8	5,1	92,1	487
	35 - 50	2,7	2,5	94,8	426
	51 - 64	0,3	2,8	96,8	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	2,5	5,3	92,1	570
	Hoger van het korte type	2,5	2,2	95,3	355
	Hoger van het lange type	0,8	1,6	97,6	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	1,7	4,0	94,3	734
	Wallonië	3,4	3,5	93,0	437
TOTAAL		2,0	3,4	94,5	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 4 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het heffen van taksen op voeding te rijk aan suikers, vet en zout en de opbrengst te gebruiken om gezondere voeding te promoten, België, 2014

FP04_4		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	31,6	23,3	45,1	614
	Vrouwen	28,3	23,1	48,7	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	33,4	25,5	41,1	487
	35 - 50	32,0	24,4	43,6	426
	51 - 64	23,7	19,2	57,1	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	33,7	23,3	43,0	570
	Hoger van het korte type	27,2	23,7	49,2	355
	Hoger van het lange type	28,0	21,3	50,7	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	28,7	22,0	49,3	734
	Wallonië	34,4	23,8	41,8	437
TOTAAL		29,9	23,2	46,9	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 5 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het subsidiëren van fruit en groenten om gezonder eten te promoten, België, 2014

FP05_5		Niet Akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	16,5	13,7	69,7	614
	Vrouwen	11,1	9,7	79,2	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	11,7	15,4	72,9	487
	35 - 50	15,6	10,4	74,1	426
	51 - 64	14,1	9,4	76,5	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	8,8	10,0	81,1	570
	Hoger van het korte type	13,7	12,1	74,2	355
	Hoger van het lange type	22,1	13,6	64,3	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	14,8	11,7	73,5	734
	Wallonië	13,8	12,1	74,1	437
TOTAAL		13,8	11,7	74,4	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 6 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het verminderen van BTW-tarieven voor gezonde voedingsmiddelen en verhogen voor voeding te rijk aan suikers, vet en zout, België, 2014

FP08_8		Niet Akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	24,6	21,3	54,1	614
	Vrouwen	21,5	18,3	60,2	653
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	27,1	23,6	49,3	487
	35 - 50	24,3	20,0	55,7	426
	51 - 64	17,2	15,4	67,3	354
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	24,8	23,0	52,1	569
	Hoger van het korte type	20,8	20,3	58,9	355
	Hoger van het lange type	23,3	13,6	63,0	328
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	20,1	21,1	58,8	734
	Wallonië	27,2	20,2	52,6	435
TOTAAL		23,1	19,8	57,2	1267

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 7 | Verdeling van bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door samen te werken met voedingsbedrijven om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren, België, 2014

FP06_6		Niet Akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	9,7	17,9	72,4	614
	Vrouwen	4,2	12,0	83,8	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	7,2	22,5	70,3	487
	35 - 50	8,0	11,8	80,2	426
	51 - 64	5,5	10,7	83,8	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	7,9	17,0	75,1	570
	Hoger van het korte type	6,1	14,8	79,1	355
	Hoger van het lange type	6,1	12,2	81,7	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	6,7	16,7	76,6	734
	Wallonië	7,1	12,5	80,4	437
TOTAAL		6,9	15,0	78,1	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 8 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid een rol kan spelen door het opleggen van beperkingen aan voedingsbedrijven voor bepaalde ingrediënten om de nutritionele inhoud van verwerkte voedingsmiddelen te verbeteren, België, 2014

FP07_7		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	N
GESLACHT	Mannen	13,2	13,0	73,8	614
	Vrouwen	6,6	10,7	82,6	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	15,3	12,8	71,9	487
	35 - 50	9,1	12,6	78,3	426
	51 - 64	5,1	10,0	84,9	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	10,2	14,5	75,2	570
	Hoger van het korte type	9,0	11,5	79,5	355
	Hoger van het lange type	10,5	7,9	81,7	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	11,9	15,7	72,5	734
	Wallonië	6,5	7,1	86,4	437
TOTAAL		9,9	11,9	78,2	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 9 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat genetisch gemodificeerde planten veilig zijn voor hun gezondheid en die van hun familie, België, 2014

FP09_9		Niet akkoord	Akkoord	Geen voorkennis	N
GESLACHT	Mannen	28,0	20,1	52,0	614
	Vrouwen	34,7	10,7	54,6	654
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	28,6	13,1	58,3	486
	35 - 50	35,2	15,7	49,1	426
	51 - 64	29,4	17,5	53,1	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	29,3	15,2	55,6	570
	Hoger van het korte type	33,1	14,2	52,7	354
	Hoger van het lange type	31,5	17,2	51,3	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	19,0	23,0	58,0	734
	Wallonië	51,4	3,9	44,7	437
TOTAAL		31,3	15,4	53,3	1268

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïnccludeerd.

Tabel 10 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat indien melk, eieren, vlees of andere dierlijke producten afkomstig zijn van dieren gevoed met GGO's dit dan duidelijk vermeld moeten worden op de verpakking van deze producten, België, 2014

FP10_10		Niet akkoord	Akkoord	Geen voorkennis	N
GESLACHT	Mannen	10,1	75,7	14,2	614
	Vrouwen	4,5	81,3	14,3	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	9,2	75,5	15,3	487
	35 - 50	7,2	79,1	13,7	426
	51 - 64	5,4	80,8	13,8	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	5,7	76,0	18,3	570
	Hoger van het korte type	7,3	79,8	13,0	355
	Hoger van het lange type	9,9	80,4	9,7	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	11,1	69,9	19,0	734
	Wallonië	2,0	90,7	7,3	437
TOTAAL		7,3	78,5	14,2	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

Tabel 11 | Verdeling van de bevolking (18-64 jaar) die vindt dat de overheid meer informatie moet geven over het gebruik van GGO's in voeding, België, 2014

FP11_11		Niet akkoord	Akkoord	Geen voorkennis	N
GESLACHT	Mannen	7,7	79,2	13,2	614
	Vrouwen	5,2	81,6	13,3	655
LEEFTIJDGROEP	18 - 34	5,6	82,4	12,0	487
	35 - 50	7,3	79,6	13,1	426
	51 - 64	6,3	79,1	14,6	356
OPLEIDINGSNIVEAU	Geen diploma, lager of secundair	5,9	76,2	17,9	570
	Hoger van het korte type	5,6	84,3	10,1	355
	Hoger van het lange type	8,4	82,0	9,6	329
VERBLIJFPLAATS*	Vlaanderen	8,4	74,7	16,8	734
	Wallonië	3,7	88,7	7,6	437
TOTAAL		6,4	80,4	13,2	1269

Bron: Nationale voedselconsumptiepeiling 2014-2015, België.

Gewogen percentages.

* Brussel werd niet gebruikt voor de vergelijking van de resultaten volgens verblijfplaats. In alle andere analyses werden de drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) wel geïncludeerd.

6. REFERENTIES

- (1) Robertson A, Tirado C, Lobstein T, Jermini M, Knai C, Jensen JH, et al. Food and health in Europe: a new basis for action. WHO regional publications European series 2003;(96):i-xvi.
- (2) Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health. Geneva: World Health Organisation; 2003.
- (3) The national food and health plan in Belgium, Stepping up to the plate! Brussels: Federal Public Service Health, Food Chain Safety and Environment; 2008.
- (4) Capacci S, Mazzocchi M, Shankar B, Macias JB, Verbeke W, Perez-Cueto FJ, et al. Policies to promote healthy eating in Europe: a structured review of policies and their effectiveness. *Nutr Rev* 2012 Mar;70(3):188-200.
- (5) Traill WB, Perez-Cueto FJ, Shankar B, Brambila-Macias J, Bech-Larsen T, Aschemann-Witzel J, et al. EATWELL project: approaching European healthy eating policies from a multi-disciplinary perspective. *Nutr Hosp* 2010 Sep;25(5):867-8.
- (6) Allais O, Bertail P, Michèle V. The effects of a fat tax on french households' purchases: a nutritional approach. *American Journal of Agricultural Economics* 2010;92:228-45.
- (7) Nnoaham KE, Sacks G, Rayner M, Mytton O, Gray A. Modelling income group differences in the health and economic impacts of targeted food taxes and subsidies. *Int J Epidemiol* 2009 Oct;38(5):1324-33.
- (8) Smed S, Jensen JD, Denver S. Socio-economic characteristics and the effect of taxation as a health policy instrument. *Food Policy* 2007 Oct;32(5):624-39.
- (9) Eurobarometer 341: Europeans and biotechnology in 2010: winds of change? Brussels: European Commission; 2010. Report No.: 73.1.
- (10) Patesson R, Steinberg P. Ce que pensent les belges des OGM. Bruxelles: Université Libre de Bruxelles, Centre de Psychologie de l'Opinion; 2001.
- (11) Eurobarometer 354: Food-related risks. Brussels: European Commission; 2010. Report No.: 73.5.
- (12) Consumerchoice Consortium. Do European consumers buy GM foods? European Commission: Framework 6, Project no. 518435. Consumerchoice's final report, pp. 346. Available at: <http://www.kcl.ac.uk/lsm/research/divisions/dns/projects/consumerchoice/index.aspx>